

МЕДИИТЕ И КОМУНИКАЦИИТЕ – ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ТРАДИЦИЯ, ПУБЛИКУВАНЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ТРИ ДЕСЕТИЛЕТИЯ

Проф. д-р ВЕСЕЛИНА ВЪЛКАНОВА,
Декан на Факултета по журналистика и масова комуникация

Вече близо половин век като самостоятелно звено в рамките на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – най-старото и престижното висше училище в Република България, Факултетът по журналистика и масова комуникация подготвя специалисти за системата на социалната комуникация и медиите.

Настоящият юбилеен 30-и том на Годишника на Факултета по журналистика и масова комуникация на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ – „Медии и комуникации. Научна библиография 1990–2022“, се издава по повод на друга голяма годишнина на ФЖМК, на Софийския университет и на университетското образование в България – 70-ата годишнина от началото на висшето образование по журналистика в България.

Изданието е съставено от доц. д-р Милена Цветкова и се реализира с финансовата подкрепа на Фонд „Научни изследвания“ към Министерството на образованието и науката по договор № КП-06-НПЗ/56 от 22.11.2021 г. от конкурса „Българска научна периодика – 2022 г.“

И настоящият том, и всички научни и образователни форуми, организирани през учебната 2022/2023 година, са посветени на този важен юбилей за българската професионална, научна и академична общност. Стъпваща на солидната академична традиция на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – институция в науката и образованието в България, най-старата специалност на ФЖМК – Журналистика, започва като специалност в рамките на Филологическия факултет на Софийския университет през академичната 1952/1953 г., а досега е подготвила вече няколко хиляди висококвалифицирани специалисти за медиите от повече от 50 страни.

Дължим признателност на всички колеги от катедрите на ФЖМК, от Софийския университет, на нашите хонорувани колеги, на гост преподавателите, на практиците и на лекторите от чужбина за отдаването и вниманието към преподаването на студенти както по журналистика, така и по връзки с обществеността, книгоиздаване и комуникационен мениджмънт, на преподавателите в нашите магистърски и докторски програми. Стотици са учените, които със своите изследвания, монографии, статии и учебници развиват академичното поле на комуникациите, журналистиката и медиите, в полза на студентите, докторантите и младите преподаватели, но и на професионалната колегия – журналисти, редактори, издатели, мениджъри в комуникациите.

Седемдесет години на образователното и научно поле на специалността Журналистика е значителна традиция за ФЖМК, за образованието по медии и комуникации, за професионалната общност в цялата страна. Юбилей, който ни кара да осмисляме постиженията и предизвикателствата, да търсим нови перспективи в изследванията и образователните дейности.

Един поглед назад към академичната традиция на Факултета по журналистика и масова комуникация показва, че както от създаването на специалността Журналистика,

така и от обособяването му като самостоятелно звено на Софийския университет през 1974 г. Факултетът предлага на студентите от България и от много други страни подготовка в модерни и важни за функционирането на обществената комуникация специалности не само в бакалавърската и магистърската степен, но и в успешни докторантски програми в областта на журналистиката, медиите, публичната комуникация, публикационните дейности, креативните индустрии, рекламата и комуникационния мениджмънт.

През тези 7 десетилетия ключовите думи, които обобщават образователните, научни и изследователски дейности на преподаватели, изследователи, докторанти и студенти, са: качество и стремеж към високи академични резултати. Обучението е обърнато към практиката, стреми се да отговори на сложните и динамично променящите се условия на съвременната професионална среда чрез подготовката на висококвалифицирани специалисти, като в същото време академичната общност винаги се е придържала и към по-високи стандарти и винаги е имала насоченост не само към практиката, но и към изследователски и научни програми.

За осъществяване на целите на обучението – преподаване на солидни знания и умения за постигането на ефективна професионална и социална реализация на завършващите в областта на журналистиката и медиите, колегията от ФЖМК се стреми да търси непрекъснато обновяване на учебни планове и програми, да привлича към своя преподавателски екип от изследователи и учени млади и образовани академични попълнения, както и изявени професионалисти от областта на медиите и комуникацията. Именно в съчетанието на обучителните практики с актуални научни изследвания и публикуването на научните резултати се изгражда с годините академичният профил на Факултета по журналистика и масова комуникация като лидер в научното и професионално направление по обществени комуникации и информационни науки в България и уважаван център на обучение и наука в Европа.

Философията на преподаването и на научните изследвания по журналистика и медии в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ е свързана с високата обществена отговорност на журналистическата професия и с нейната роля в социалните системи, с функциите на четвъртата власт и с ролята на журналистиката като независима институция, с медийното влияние и доверието на публиката.

Отбелязваме 70-годишнината на специалността Журналистиката с академично достойнство чрез настоящата солидна библиография, чрез международната конференция „Комуникацията и медиите на XXI век: образователни и професионални предизвикателства“ с широко участие на чуждестранни учени и със солидни академични и медийни партньори, чрез юбилейния теоретичен и образователен форум на тема „Образователната парадигма на 21-ви век: предизвикателства пред подготовката на бъдещите комуникационни специалисти“, чрез десетки други инициативи и програми.

Надявам се международните срещи и конференции и за в бъдеще да събират изследователите по медии и комуникации, да синтезират новите идеи в обществените комуникации и информационните науки, да дават възможност на учените от България и чужбина да сверяват достижения, да разширяват знанията си в научната област, да търсят взаимодействие с гранични научни области, да разпространяват оригиналните и приносни изследвания в научната специалност „Медии и комуникации“.

Именно чрез дискусиите, свободната обмяна на мнения, чрез обновените образователни и научни програми и в творческа и колегиална среда можем да изградим

подготвени професионалисти с активна гражданска позиция – мислещи, търсещи истината и отстояващи правото на обществото на достоверна и неманипулирана информация.

Настоящото издание „Медии и комуникации: Научна библиография 1990–2022“ събира и систематизира натрупаното в научната област и представлява първата тематична библиография на научни публикации на университетските преподаватели и изследователи в България по специфични теми – комуникация, медии, журналистика, връзки с обществеността и публикуване. За първи път, благодарение на професионализма и огромните усилия на автора и съставител на библиографията – доц. д-р Милена Цветкова, е очертан периметърът на научната база за обучение на журналисти и други медийни и комуникационни професии в България от началото на демокрацията през 1990 г. до 2022 г.

Методологичната теза, на която авторът се опира, е свързана с осмисляне на библиографията като кумулативна книга на кондензираното знание за дадена област от живота и като медиатор в обществото на знанието. Тази теза за библиографията като медии е теоретизирана в две научни статии на Милена Цветкова – „Търсешият човек: репутацията на библиографската култура“ (2005) и „Библиографията като медия“ (2005).

Библиографската база данни е структурирана в две основни части. В първата част се намира библиографският корпус, в който масивите са систематизирани в три раздела – сборници, монографии, студии и статии, а прецизните библиографски описания са организирани по години на публикуване.

Втората част на изданието представлява научно-помощен апарат, който предлага три индекса за информационно търсене по дескрипторите Author Index, Index of Periodicals и Предметен индекс. Предметният индекс е структуриран в субординация – чрез групи от обединяващи и партигативни термини и в самостоятелни прости и дескриптивни предметни рубрики. Там са регистрирани 6480 библиографски единици, от които 5917 са на кирилица, 563 са на латиница.

СOLIDната библиографска колекция стъпва на сериозни натрупвания на научната общност през този повече от 30-годишен период:

- общият брой на сборниците (редактирани сборници и сборници от конференции) е 579 (542 на кирилица, 37 на латиница).
- Общият брой на монографиите (книгите) е 1225 (1196 на кирилица, 29 на латиница).
- Общият брой на студиите и статиите (научни изследвания и научни съобщения) е 4676 (4179 на кирилица, 497 на латиница).
- Общият брой на авторите е 2629 (2372 на кирилица, 257 на латиница).
- Общият брой на периодичните издания, в които са публикувани научни трудове в областта, е 394 (282 на кирилица, 112 на латиница).
- Общият брой на предметните рубрики (ключови думи, фрази и термини) в съдържателния обхват на библиографията е 2245 (1806 на кирилица, 439 на латиница).

В резултат на приложения библиографски подход вече разполагаме с представителен фонд от публикации на българската наука за медиите и комуникациите.

В своя завършен вид изданието „Медии и комуникации: Научна библиография 1990–2022“ може да бъде функционално и полезно като основен научнопомагателен

източник на образованието и бъдещите изследвания по история, теория и методология на комуникациите и медиите, на журналистиката, пбблик рилейшънс, издателската дейност и др. и задължителните за това библиометрични анализи. Научноприложната спецификация на подобни издания позволява да се използват специално и в информационната и мониторинговата дейност на медийни, комуникационни и библиотечни организации.

Имаме удоволствието да представим тази репрезентативна за научната общност библиография в 30-ия том на Годишника на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ – Факултет по журналистика и масова комуникация. Със своята 117-годишна история Годишникът на Софийския университет е най-дълготрайното периодично издание в България, съществуващо и до днес. През годините поредиците се обогатяват и допълват с томове на факултетите и департаментите. Престижно за българското книгоиздаване и академична традиция, списанието успява да съхрани своя институционален авторитет и да защити позициите си в полето на науката, като през последните десетилетия търси аудитория и видимост извън страната.

С появата на тази мащабна повече от 3-десетилетна библиография в поредицата от томове на Годишника, сериозните библиографски масиви и кумулираното знание в предметната област на медиите и комуникациите ще достигнат до широк кръг читатели, ще подпомогнат изследователската работа на преподаватели и учени – както фундаменталните изследвания, свързани с масовите комуникации, така и практико-приложните публикации в тези сфери.

Няма съмнение, че както тази пълна научна библиография по медии и комуникации, така и като цяло научната периодика имат важно значение и за развитието на младите учени, занимаващи се с медии и комуникации, за оповестяване на важни научни резултати, за поддържане на качеството на научните публикации.

Посредством Университетската библиотека настоящото издание ще бъде разпространено към над сто университета по света. Чрез поредицата на Годишника то вече е включено в Националния референтен списък на съвременни български научни издания с научно рецензиране на НАЦИД, а чрез индексиралите системи настоящата Библиография ще достигне до по-широк кръг читатели, ще е достъпна онлайн, а чрез публикуването ѝ на самостоятелен сайт ще е интерактивна – с връзки към издания и автори, и функционална за изследователите.

Поздравявам цялата колегия, посветена на обучението и изследванията в областта на журналистиката и медиите, с юбилея на специалността „Журналистика“!